Pædagogisk læreplan for

Ringsted Private Skovbørnehave
2024

RINGSTED PRIVATE
SKOVBØRNEHAVE

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold, 2018.* Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

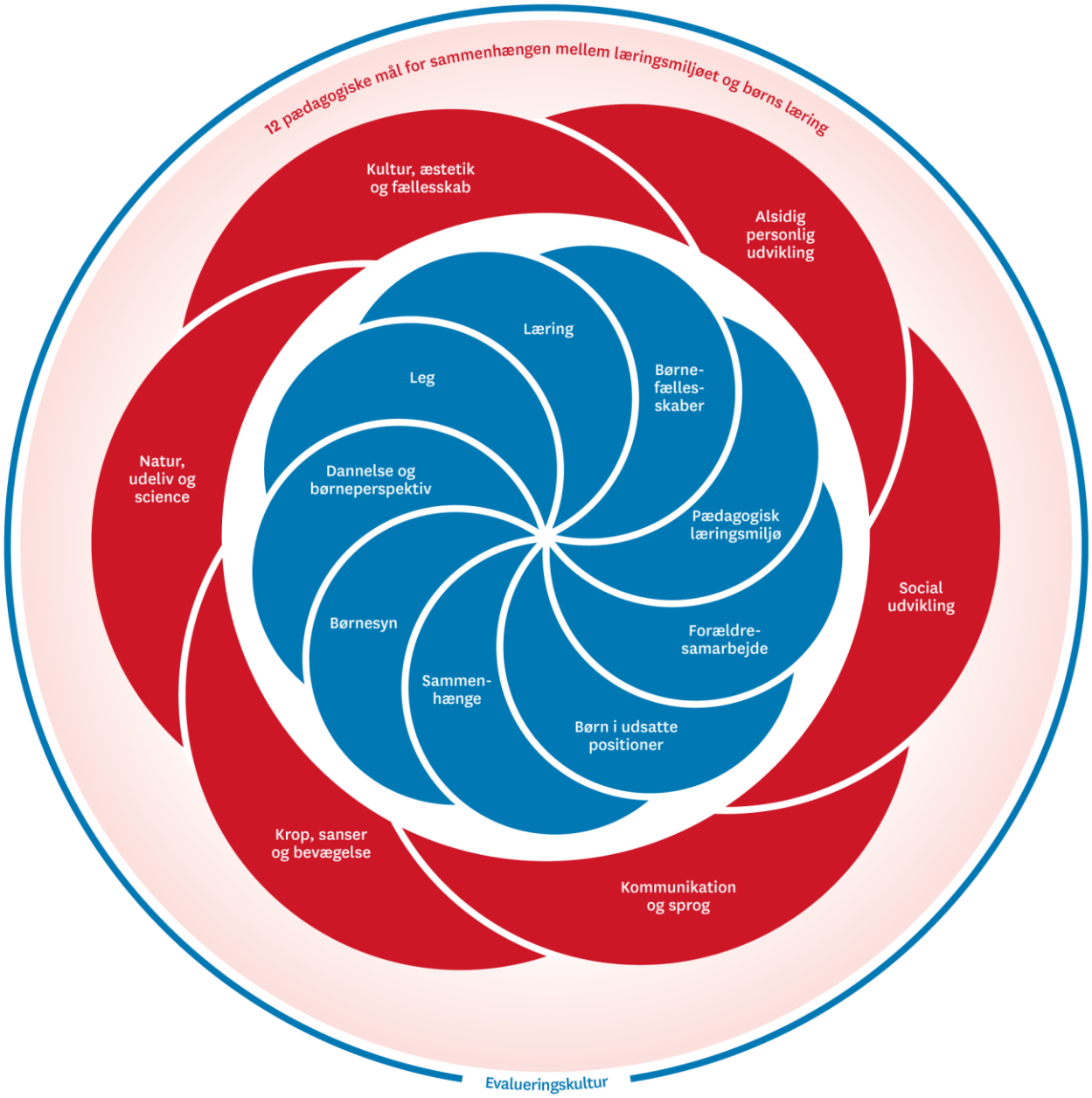

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.* Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Ringsted Private Skovbørnehave er en privat fuldtidsinstitution med plads til 44 børn i alderen 2 år og 10 måneder – 6 år, og en daglig åbningstid fra kl. 6:30 – 17:00, fredag til kl. 16:00. Børnene er inddelt i to aldersintegrerede grupper: Rygsvømmerne og Vandlopperne.

Vi har base i en smuk gammel bindingsværksbygning med stråtag, der ligger i udkanten af Store Bøgeskov ved Gyrstinge. Bygning og skov ejes af Stiftelsen Sorø Akademi.

I vores skovbørnehave er skoven og naturen udgangspunktet for vores hverdag med børnene, og vi nyder at færdes ude i al slags vejr. Vi går i skoven på daglig basis, og elsker at mærke og følge årstiderne og naturens gang. Naturoplevelser er således en vigtig del af skovbørnehavelivet.

Vi er medlem af Grønne Spirer under Friluftsrådet, der har udarbejdet ”Børnenes Naturkanon”, som ses illustreret her. Den giver et godt billede på, hvordan hverdagen som skovbarn er.

Vi ønsker at skabe de bedste rammer for børns naturdannelse – en proces, hvorigennem børnenes forhold til naturen styrkes og integreres som en naturlig del af deres verdensbillede og -forståelse. Derfor arbejder vi aktivt på, at børnene får masser af erfaringer med at være både i, med og for naturen, og vi har en ”hands-on”-baseret tilgang til læring.

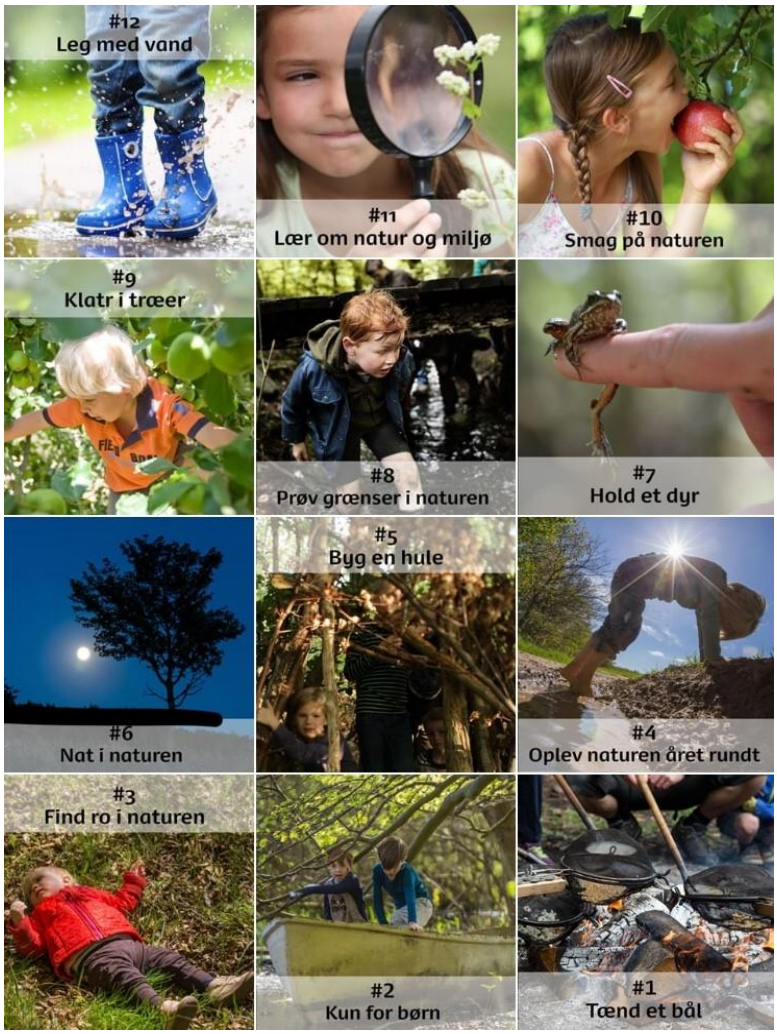

Indendørs har vi to hyggelige rum; det ene rum, ”Store Bøg”, har køkken og diverse legesager, samt forskellige naturundersøgelsesting efter årstiden. I ”Lille Bøg” har vi indrettet et inde-værksted, og her har vi bl.a. egen keramikovn. Dette rum bruger vi, når vi skal lave kreative sysler, særligt i vinterhalvåret, hvor det kan være svært at lave finmotoriske aktiviteter udendørs med vanter på. Det er også her de mindre børn sover til middag i vinterhalvåret.

Derudover har vi en personalestue/kontor, gang og fire toiletter, i alt ca. 100 $m^{2.}$

I vores tilstødende lade, har vi indrettet et udendørs grupperum, hvor vi er skærmet af for vind og vejr. Her laver vi ofte værkstedsaktiviteter med børnene. Det er også her vi opbevarer vores udendørs materialer, som bålgrej, fiskeudstyr osv.

På legepladsen har vi endnu et udendørs grupperum, nemlig ”Madpakkehuset”, som er indrettet med bord-bænkesæt, hylder, tavler og et udstillingstræ. På den måde har de to grupper hver deres overdækkede uderum på legepladsen.

På legepladsen findes også borde-bænkesæt, sandkasse, gyngestativ, byggeområde, løbecykler, legehuse og køkkenhave, samt et lille område med klatretræer og hængekøjer. Derudover har vi Store Bøgeskov lige uden for døren, og ved skoven findes også Gyrstinge sø.

Skoven er meget varieret med hensyn til løv- og nåletræsområder samt vandhuller. Her færdes børn og voksne året rundt under hensyntagen til naturen. Vi har råderet over en shelterplads i skoven. Her er der indrettet med to sheltere, bålplads, hjemmebygget pizzaovn, et lille skovkøkken, samt to muldtoiletter. I sommerhalvåret sover børnene ofte til middag i shelterne.

I skovbørnehaven er der ansat 1 leder/pædagog, 4 pædagoger, hvoraf 1 har stedfortræderfunktion, 3 pædagogmedhjælpere, 1 pædagogstuderende, samt 1 rengøringsassistent. Timetallet kan i perioder variere efter antal indmeldte børn. Derudover er der tilknyttet faste tilkaldevikarer.

Ringsted Private Skovbørnehave tager gerne imod børn fra andre kommuner end Ringsted, og der visiteres fra egen venteliste.

Man kan skrive sit barn på venteliste fra fødslen.

Institutionen samarbejder med Accountor Institutionsservice A/S, der forestår regnskabsadministration mm.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn**: Det at være barn, har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv**: Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt, som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg:** Legen har en værdi i sig selv, og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring:** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber:** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø**: Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde**: Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke, både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner**: Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen**: Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

I skovbørnehaven anerkender vi børns ret til at være børn, og ser barndommen som en vigtig og værdifuld periode af menneskers liv. Vi understøtter en udvikling, som både forgår på vokseninitiativ, men i høj grad også på børneinitiativ.

Dette har vi rig mulighed for i vores hverdag i naturen, hvor børnene ofte forundres over en flot sten, en hurtig bille under et stykke bark osv., og her skaber vi rum for fordybelse og understøtter børnenes lyst til at opleve verden på deres egne præmisser.

Vi giver barnet rig mulighed for at lege og udforske verden, uden at vi overvåger det hele tiden. Som voksne er vi aktive og engagerende og forundres sammen med børnene, og vi vejleder, forklarer og igangsætter aktiviteter, som viser tingenes sammenhæng.

Vi gør vores bedste for at møde det enkelte barn anerkendende, og med respekt for dets individuelle behov og særpræg. Det er vigtigt, at den voksne giver sig tid til at lytte og forstå.

Det vil sige, at vi ikke kun tager hensyn til barnets synlige behov, fx at barnet får frisk luft og udfoldelsesmuligheder, men også i forhold til barnets usynlige

behov, hvor barnet bliver set, læst og forstået. Det mener vi er en grundlæggende forudsætning for en god barndom.

Vi vægter omsorg og nærvær højt, og betragter vores relationer til børnene som helt essentielle i forhold til vores pædagogiske arbejde. Vi forsøger at se børnene som de er, og anerkende deres væremåder og egenskaber. Derfra kan vi udfordre det enkelte barn ud fra det niveau, det er på og med barnets egen udvikling for øje. Vi har positive forventninger til børnene, og gør vores bedste for at være gode tydelige rollemodeller og anerkendende i vores relationer med børnene.

Dannelse og børneperspektiv

I skovbørnehaven ønsker vi at skabe gode rammer for, at børn kan være aktivt deltagende i forhold til deres hverdag, og at de får en spirende fornemmelse af demokratiske værdier. Det gør vi bl.a. ved, at børnene på skift kan tage ordet til fx morgensamlinger og andre strukturerede rutiner i løbet af dagen, samt ved at de giver plads til hinanden og respekterer, når andre er i fokus.

I skovbørnehaven vil børnene møde et socialt fællesskab, hvori de skal finde deres egen plads og kunne udvikle sig fra. Derfor er det vigtigt, at børnene påbegynder en dannelsesproces, som både giver plads til det enkelte barn og dettes helt særlige identitet, og samtidig også vænner børn til at være en del af et fællesskab, hvori man må indgå kompromiser og finde fælles løsninger.

Fx lader vi barnet være medansvarlig i de daglige gøremål, såsom at være fælles om oprydning, madlavning (ofte over bål), og diverse byggeprojekter, fx huler i skoven osv. Vi bestræber os på at lære børnene gå-på-mod og arbejdsglæde, så vi sammen kan glædes over de ting, som frembringes.

Vi gør os umage med at forstå og imødekomme børnenes oplevelsesverden, så de føler sig set og hørt.

Vi øver os også i at lytte og give plads i dialogen med barnet, så vi voksne ikke er for hurtige til at tolke og definere. Da børn som bekendt er forskellige, bestræber vi os på at læse og forstå både verbale og non-verbale signaler, så alle får mulighed for at deltage, blive set og forstået i deres hverdag.

Vi ønsker at støtte op om en dannelsesproces, hvori børnene kan få lagt de første solide ”lego-klodser” af deres identitetsudvikling, og hvori de får forankret gode og sunde værdier/viden i deres personlighed og spirende identitetsudvikling.

Vi vægter ligestilling, ligeværd, og at behandle andre respektfuldt og ordentligt højt, og vi forsøger at vise vejen ved selv at gøre det i vores relationer.

Som en del af børnenes dannelse, inddrager vi ofte madlavning. Til vores ugentlige båldag, ønsker vi at give børnene nye oplevelser med forskellig mad. Vi vil gerne gøre dem ”madmodige”, ved at lade det smage den mad, som er blevet tilberedt af enten dem selv eller de andre børn. Vi taler om, hvad maden består af, hvor den kommer fra, hvordan den er tilberedt, og hvem der har været med til at lave den. Vi bruger ofte urter, bær og frugter fra skoven, grøntsager fra egen urtehave og vildt som vi får foræret af jægere i vores madlavning.

Leg

I skovbørnehaven ser vi børns leg som helt essentiel for en god barndom. Leg har værdi i sig selv, og den skal have et stort rum og være en vigtig del af skovbørnehavetiden. Børn leger, fordi de ikke kan lade være, og uden et egentligt formål, men den skaber masser af udvikling, og danner basis for barnets relationer til andre børn.

Vi har de seneste år haft et særligt fokus på leg, fordi vi ønskede at blive klogere på og dygtigere til at se og forstå legens betydning. Ved at forholde os nysgerrigt, søge ny viden om forskellige legetyper og undersøge legens betingelser i vores skovbørnehave, har vi lært at skabe bedre rammer og betingelser for børns leg.

Vi arrangerer ofte fælleslege, som alle børn kan være med til, for at børnene på den måde bliver inviteret ind i legefællesskaberne og får set hinanden i leg. Her er der plads til, at børn kan starte med at kigge på og efter lidt tid måske få mod på at være med.

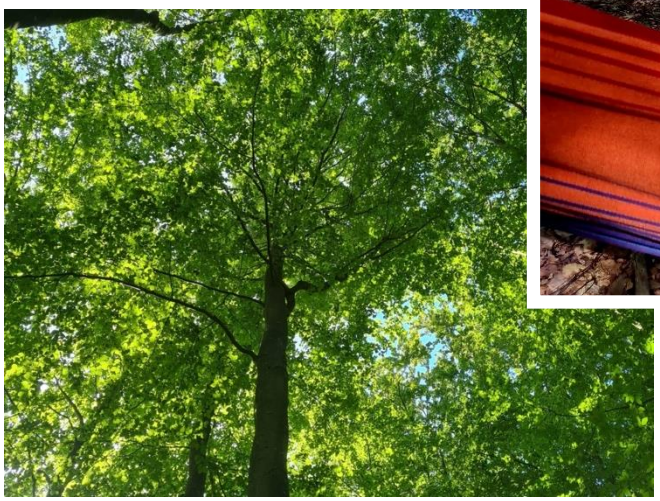

Udover at være rammesætter for leg, bestræber vi os også på at indtage positioner ved siden af og bagved legen, hvor den voksne har en mindre tydelig rolle, og kan indgå på lige fod med børnene.

Her får vi set nogle helt andre legetyper, og i disse situationer bliver børnenes evner til at forhandle, indgå kompromiser og give/tage plads rigtig tydelige.

Igennem vores undersøgelse af og vidensindsamling om leg, har vi fået et øget blik for, hvor meget legen faktisk betyder for børns trivsel og deltagelsesmuligheder bredt set, og i skoven og naturen øves børnenes

evne til at finde på. I skoven er der desuden rig mulighed for at lege både stille og vildt uden at blive begrænset, så krudtet kan brændes af på en sund og god måde.

Legen er fordrende for en god fantasi, som vores hverdag i skoven netop indbyder til. Her er ingen på forhånd definerede legeredskaber, som præger legen, men ”blot” en varieret natur, som danner rammen for

børnenes fantasi og forestillingsevne. Naturens materialer, som pinde, sten og kogler, kan være særdeles vigtige for dagens leg, og ikke mindst at få med sig hjem til skovbørnehaven, da de repræsenterer et godt stykke legetøj. Dagens base i skoven bliver på den måde fundamentet for leg og aktiviteter, og de mange forskellige baser, som indbyder til forskellige slags lege medfører en stor mangfoldighed af legemuligheder.

At lege i skoven kan i nogle tilfælde være svært for nye børn, som ikke er vant til at skulle lege uden legetøj/hjælperedskaber, hvilket vi tager højde for i de perioder, hvor det er nødvendigt. Det gør vi fx ved at tage et par spande eller biler med i skoven, så der er noget konkret at lege med, og legen bliver lettere at gå til og mere genkendelig for nye børn.
Som udgangspunkt lærer nye børn, hvordan man leger i skoven, ved at betragte og kopiere de ældre børn. Det er en af grundene til, at vi har aldersintegrerede stuer, hvor med-læring foregår børnene imellem, og legekulturen videreføres.

Igennem legen får børnene øvet deres sociale kompetencer og empati. De yngste børn leger ofte parallelt med kammeraterne. På den måde er de en del af et legefællesskab, hvor de kan se, hvordan de andre børn gør, spejle det og lære nyt.

Med alderen begynder rollelegen, hvor der indgås aftaler, fordeles roller og diskuteres børnene imellem. Her bruges sproget flittigt, og børnene får øvet sig i at indgå kompromiser, blive uvenner for derefter at blive gode venner igen, og i det hele taget styrkes de i at kunne begå sig iblandt andre.

Legen er identitetsskabende, da den er med til at udvikle børnene og hjælper dem til at skabe sig selv. Fx kan man prøve forskellige roller af sammen med forskellige børn.

I børnenes leg ser vi også ofte en efterligning af os voksne, fx når vi bygger, laver bål osv. Her er det tydeligt, at vi voksne er rollemodeller og en inspirationskilde for børnenes leg. Vi øver os i at mestre balancen i, hvornår vi skal inspirere, blande os og mane til eftertænksomhed.

Det er også igennem leg, at vi ser eksisterende legerelationer både blomstre og smuldre. Vi ser ligeledes, hvordan nye relationer dannes mellem børn med forskellige forudsætninger for leg. Forskellige lege giver forskellige legerelationer, og det er vigtigt at kunne prøve sig selv af i forskellige sammenhænge. Alle har brug for at være vigtige for nogen, og at der lægges mærke til, om man havde en fridag i går. Vi oplever større samhørighed iblandt børnene, efter vi har fået mere fokus på leg, og vi forsøger at formidle legens vigtighed og betydning i vores daglige kommunikation med forældrene.

Læring

Læring finder sted i alle mulige situationer og sker hele tiden. I Skovbørnehaven ønsker vi at skabe rammer for den erfaringsbaserede læring, og vi forsøger at gribe den ved at skabe et miljø, hvori der er plads til at

følge børnenes spor. Et godt pædagogisk læringsmiljø tager i vores øjne temperaturen på både det enkelte barn og børnegruppen som helhed, og sætter ind med læring, hvor der er behov og det giver mening.

Særligt for skovbørnehaven er, at børnene lærer rigtig meget om naturen ved, at de færdes i den dagligt. Børnene laver mad over bål af naturens spisekammer, de sover til middag i sheltere ude i skoven, når det kan lade sig gøre, og i det hele taget gør deres daglige færden dem trygge i at være i naturen. Derigennem opnår børnene en robusthed, som gør, at de kan klare at blive våde på en regnvejrsdag, blive brændt af en brændenælde, stukket af en myg osv., uden at verden går under.

Ved at færdes meget i naturen oplever og lærer børnene om årstidernes skiften, at vanter er smarte om vinteren, og hvad vejr og vind gør ved os.

De bliver bevidste om deres kroppe, og lærer at blive selvhjulpne ved at pakke sin rygsæk og bære sine egne ting.

I skoven er der rig mulighed for, at børnene kan forundres og fordybe sig i det, de lige finder interessant – en bille, et smukt blad eller vandets rislen i en lille bæk.

Vi har tit illustrerede opslagsbøger med, som børnene selv får lov at slå dyr, planter, svampe osv. op i, og på den måde lærer de selv at indhente viden og bruge deres iagttagelsesevne til at skelne imellem mange forskellige insekter, planter osv.

Til vores morgensamlinger kan der bygges bro imellem det kropslige erfarede og det kognitivt forståede, så der kommer et dybere lag på den læring børnene spontant har gjort sig.

I planlagte aktiviteter kan vi pirre børnene, og præsentere dem for nye og spændende ting. Vi fordyber os ofte i temaer, hvor vi indenfor det valgte tema laver forskellige aktiviteter med børnene over en periode.

Dette skaber et fælleskabsorienteret læringsmiljø, hvor et tema bliver belyst på rigtig mange forskellige måder, og det skaber plads til, at børn kan tilegne sig viden på hver deres niveau og i hvert deres tempo. Vi synger gerne sange, og digter ofte vores egne sange, som understøtter det valgte tema. Vi låner bøger om

temaet i bogbussen, eller indhenter viden/hjælp udefra fx fra forældre/bedsteforældre, som ved noget om et givent emne.

I skovbørnehaven lærer børnene også om processen fra jord til bord, da vi selv har urtehave, som børnene er med til at plante, så og høste i. Igennem disse sammenhænge lærer børnene rigtig mange værdifulde ting om, hvor maden kommer fra, og de får ansvar for at passe på naturen og dyrene, rydde op efter os, osv.

Børnefællesskaber

At være en del af et fællesskab er vigtigt for alle mennesker; i fællesskabet føler man, at man er værdifuld, hører til og bliver respekteret for den man er. Vi forsøger at sætte en god ramme omkring børnefællesskabet, og børnenes indbyrdes venskaber og relationer, da vi ved, hvor vigtige venskaber og fællesskabsfølelse er for børnenes selvværd og trivsel.

I skovbørnehaven er vi optagede af at hjælpe børnene med at finde den fine balance imellem individ og fællesskab, hvor man både lærer kompromisets kunst, men også at stå fast og turde være sig selv. Et godt børnefællesskab har stor værdi i forhold til at lære at se andre og selv blive set, samt i forhold til at give og tage plads.

Vi voksne støtter op om de børnefællesskaber, som børnene selv etablerer fx igennem leg, og vi forsøger at hjælpe de børn, som af den ene eller anden grund oplever at stå udenfor fællesskabet. Dette gør vi bl.a. ved at inddele børnene i små grupper i løbet af dagen, sådan at børnene kan få øje på nye venner og nuancere billedet af dem selv, ved at have forskellige roller i forskellige fællesskaber.

Vi har også gode erfaringer med at etablere skærmede fællesskaber for nogle børn. Det kan fx ved at give to-tre børn en “pause” fra det store fællesskab, og sørge for at de får et rum og noget legetøj for dem selv, i et bestemt tidsrum.

Vi gør det med forskellige agendaer for øje. Enten kan det være to børn, hvis fællesskab skal styrkes, eller børn der ”bare” har brug en pause. Men det kan også være børn, som har brug for ro til at kunne fordybe sig i en leg. På denne måde har vi gode erfaringer med at bruge pauser aktivt i vores pædagogiske tilgang.

I skabelsen af et godt børnefællesskab har også forældrene et ansvar, og vi forventer af dem, at de tager aktiv del i dette vigtige arbejde. Fx har vi regler for, hvordan forældre må invitere til fødselsdage – nemlig indenfor tydelige grupperinger, som årgange /stuer, så ingen ekskluderes.

Når vi fejrer fødselsdage i skovbørnehaven, lægger vi også vægt på god opførsel og medansvar i, at kammeraterne får en god fejring. Så vi forventer at man efter evne synger med på fødselsdagssang, siger

tak for uddelt guf og tillykke til fødselaren. Vi er meget opmærksomme på stemninger og ønsker at skabe en hjemlig og kærlig stemning, og vi er opmærksomme på selv at være gode forbilleder.

Vi er altid opmærksomme på, hvordan børnefællesskabet har det, og bruger gerne fri for mobberi-materiale, eller griber de udfordringer, som hverdagen byder på, og udtrykker dem igennem små rollespil osv., som børnene kan genkende og lære af.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I skovbørnehaven bruger vi i særlig grad skoven og naturen som vores primære pædagogiske læringsmiljø. Her er der mulighed for at lære og forundres i forskellige tempi, som kan tilpasses det enkelte barn. Man kan både lege vildt og stille, og begrænsningerne er få, hvilket vi ser som utroligt værdifuldt for børnenes hverdag.

Vi ser en værdi i, at hele dagen byder på udfoldelsesmuligheder af forskellig karakter. Vi veksler imellem fri leg, voksenstyrede aktiviteter og rutinesituationer, som hver rummer sine muligheder for trivsel, læring, dannelse og udvikling.

Vores hverdag foregår næsten altid udenfor. Børnene afleveres på legepladsen om morgenen, og hentes på legepladsen om eftermiddagen. Om morgenen åbner vi i vores ene uderum, hvor der er tilbud om morgenmad fra 6.30-7.30.

Vi tænder lys og vægter en hyggelig og rolig start på dagen højt, hvor der er tid og rum til at modtage børnene på en rar måde. Der sættes små aktiviteter/lege i gang, og der er også plads til masser af fri leg på legepladsen, indtil det er tid til at gå i skoven eller holde samling i uderummene, afhængigt af årstid, vejr og vind.

I vores samlinger gennemgås dagens program, og ud fra det givne emne/tema kan der være et lille oplæg fra en voksen, ofte med en tråd til en aktivitet i skoven efterfølgende. Vi har et særligt fokus på naturformidling, som de voksne ofte dygtiggør sig i via kurser, og vi forsøger at inkorporere sange og sanglege, at børnene tager ordet på skift, og øver sig i at vente på tur.

I garderoben øves selvhjulpenhed i forhold til af- og påklædning, og det sker ofte at vejret ændrer sig, så vi skal have mere tøj af eller på. Vi bestræber os på, at der ikke er for mange børn i garderoben ad gangen, så der er plads og ro til at (lære at) tage tøj på. Det samme er gældende for sovebørnene, som selv pakker deres soveting sammen, tager tøj på osv. Hjælp til selvhjælp og guidning til at kunne lykkes med tingene selv, er en af vores vigtige pædagogiske opgaver.

I skoven lærer børnene i høj grad at være selvstændige, bl.a. ved at de selv bærer egen rygsæk med madkasse, drikkedunk og siddeunderlag i, og de pakker selv ud, når det er spisetid.

Der aktiviteter af meget forskellig karakter i skoven. Det kan være alt fra båldage med indsamling af bær, urter osv. i skoven og efterfølgende madlavning over bål af de indsamlede skatte, til cykeldage, hvor vi tager på langfart i St. Bøgeskov og ser steder, der ligger for langt væk til at kunne nås på gå-ben.

Vi finder dyrespor, biller, svampe, kigger på planter og leger fysiske lege, som at klatre i træer, bestige stejle skrænter osv.

Naturen er omdrejningspunktet, og vi forsøger at skabe en sammenhæng imellem årstiden, og det som inddrages aktivt, materiale- og emnemæssigt. Hos os stifter børnene bekendtskab med mange naturfaglige termer og udtryk, og vi forsøger at skabe en god kobling imellem at lære i teori og praksis, og den kropslige læring.

Imellem de voksenstyrede aktiviteter følger vi gerne børnenes spontant opståede læringspotentiale, som kan opstå hele dagen. Fx ved at understøtte børnenes nysgerrighed overfor et givent emne de er stødt på, eller ved at hjælpe med at løse konflikter, lege eller noget helt tredje.

Vi griber nuet, og mærker dagens vejr, og hvad vi har brug for.

Vi forsøger at lave små værksteder og vi arbejder kontinuerligt med at tilrettelægge og tilpasse dagene, så børnene har en god dag med tilpasse udfordringer.

Vi er opmærksomme på at veksle imellem at lave velkendte ting og præsentere dem for nyt. Gentagelser og det, at øve sig, giver stor udvikling. Vi har små opgaver, som dagligt løses af børnene på skift. Fx praktiserer vi at børnene ved afgang til skoven finder sammen to og to, og her skal det ofte være en stor og en lille, der holder i hånden, når vi går ud ad lågen. De forreste har til opgave at se efter biler, og give resten af kammeraterne besked, når der er fri bane.

Om eftermiddagen er det også børnene, der pakker eftermiddagsmaden i kurve og dækker bord.

Når det giver mening, inviterer vi et par store skolegruppebørn med ind og hjælpe med at tage sovebørn op fra lur, og hjælpe dem i tøjet – en meget hyggelig stund for alle. Det giver god læring at have et særligt ansvar.

Vi er også optagede af det æstetiske miljø omkring os, og af at skabe stemningsfulde læringsmiljøer, hvor vi sammen glædes over smukke fænomener i naturen. Ved at have disse fælles oplevelser, pirrer vi børnenes dannelse og udvikling, og skaber en fælles historie og referenceramme.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I skovbørnehaven har vi valgt at have en samskabende organisationsform. Det betyder, at vi ser forældrene som vigtige medspillere i Skovbørnehaven, og som en værdifuld ressource.

Skovbørnehaven er en vigtig del af børnenes liv i de ca. 3 år de går her, og derfor er et godt samarbejde alfa og omega.

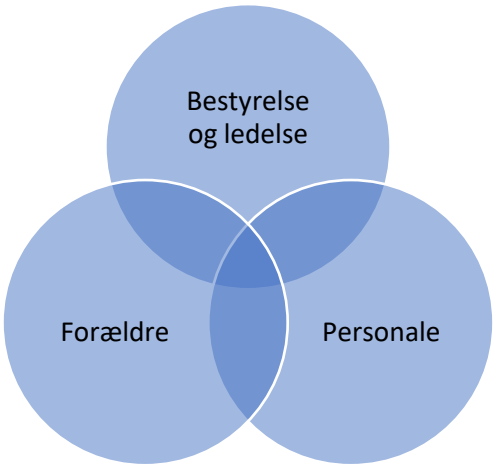

Vi inddrager gerne forældrene i stort og småt, og som forælder er det også muligt at komme med i skoven og opleve børnenes hverdag på første parket. Derudover har vi indført eftermiddagskaffe den første fredag i måneden fra 14-15.30, som et tilbud hvor forældrene kan blive lidt når de henter, og få snakket med andre forældre osv.

I skovbørnehaven har vi udarbejdet 5 pejlemærker for det gode samarbejde imellem skovbørnehave og hjem:

- Se ressourcer frem for begrænsninger.
- Vær åbent nysgerrig og spørg ind, hvis man undres over noget.
- Afstem forventningerne til hinanden, når der er behov for klarhed.
- Åben dialog altid – går begge veje
- Gennem involvering og indsigt kan vi nå langt.

På vores hjemmeside findes diverse politikker om alt fra kost til børns seksualitet. Vi tager jævnligt politikkerne op til revision, og tilretter efter behov. Desuden findes en velkomstpjece til nye forældre, hvori vi forklarer om hverdagen i Skovbørnehaven og lidt og tøj og udstyr.

For nye og kommende forældre i Skovbørnehaven afholder vi et særligt intro-forældremøde i foråret. Her forklarer vi om hverdagen i skoven, fortæller en masse gode tips og tricks ift. beklædning, udstyr osv., og

får hilst ordentligt på hinanden – både forældre/personale og forældre/forældre. Vi afholder ”Hvordan-går-det” samtaler kort efter barnet er startet i skovbørnehaven, hvor vi kommer omkring barnets udvikling, familiens trivsel og praktiske ting i forbindelse med opstarten.

Vi er altid interesserede i, hvordan forældrene har oplevet opstarten og gør os umage for, at alle føler sig velkomne i skovbørnehaven. Vi har et stort ønske om, at forældrene lige så vel som deres børn oplever, at skovbørnehaven er ”deres”, og at forældre og personale er sammen om at skabe rammerne for børnenes opvækst og livsvilkår.
Som pædagogisk redskab anvender vi ”ALLE MED”, som er et observationsskema, der følger det enkelte barn indenfor 6 udviklingsområder:

- Sprog
- Socioemotionel udvikling
- Leg
- Trivsel
- Hverdagsaktiviteter
- Sansning/motorik

Igennem det daglige møde i afleverings- og afhentningssituationer drøfter vi løbende stort og småt vedr. børene med forældrene. Ved at dele hinandens perspektiver, kan vi bedst muligt forstå og hjælpe det enkelte barn. For at skabe en tryg hverdag for børnene er åbenhed vigtigt, og vi prioriterer derfor en varm og indbydelse atmosfære.

I forhold til forældresamarbejdet anerkender vi, at mennesker oplever ting forskelligt, og at børn kan have forskellig adfærd hjemme kontra i skovbørnehaven. Vi gør os umage for ikke at sidde på ”facitlisten”, men i stedet tage barnets perspektiv. Ud fra denne tanke, forsøger vi at guide og vejlede forældrene på en givtig måde.

På Facebook har vi en lukket gruppe som bruges til vores daglige kommunikation, hvor forældrene kan få et lille indblik i børnenes hverdag. På Facebook veksler vi imellem pædagogiske beskrivelser, særlige nedslag i dagen eller referater fra dagens forløb samt billeder fra dagen. Vi oplever, at mange forældre er glade for denne kommunikation, og at de lettere kan tale med deres børn om dagens oplevelser, når de har fået lidt viden på forhånd.

I løbet af børnenes skovbørnehavetid tilbydes forældrene 3 samtaler. En introsamtale kort efter opstart, en samtale når barnet er i ”mellemgruppen” (omkring 4 år) og en før-skole-samtale i barnets sidste skovbørnehave-år.

Her kommer vi omkring skoleparathed og evt. skolestart.

ting, vi skal arbejde på hen imod

Derudover afholder vi naturligvis samtaler efter behov, og det er altid muligt at bede om en samtale. Dette gælder både forældre og skovbørnehaven.

Vi samarbejder efter behov med Ringsted Kommunes Kompetence enhed, som rummer psykologer, tale/hørekonsulenter, familierådgivere, motorikkonsulenter, sundhedsplejersker mm.

For at styrke fællesskabet og sammenholdet i skovbørnehaven holder vi året igennem traditionsrige arrangementer, hvor forældrene inviteres ind i skovbørnehavens univers. Det gælder fx til arbejdsdage, fester, bedsteforældredage, osv. Vi har to årlige forældremøder, hvoraf der er valg til forældrebestyrelsen på det ene, og på det andet har vi ofte en oplægsholder ude, til at gøre os klogere på et givent emne. Det har fx været i forhold til børn og seksualitet, det gode børneliv – hvem bestemmer hvad?, børns kost, m.m.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

At være i en udsat position kan være mange forskellige ting og have mange forskellige årsager. Det kan fx være en konkret udfordring barnet har (eksempelvis ift. sprog eller motorik/sanser), familiens socioøkonomiske forhold, livsvilkår eller en pludselig opstået krise eller andet, som sætter barnet i denne position. Dermed kan den udsatte position sagtens være af midlertidig karakter. Men i det store billede, vil de fleste børn (og voksne!) opleve korte eller længerevarende perioder, hvor de føler sig særligt sårbare eller udsatte på den ene eller den anden måde, som en del af en helt almindelig udvikling.

Børn er forskellige og har forskellige behov, og som pædagoger og fagpersoner gør vi vores bedste for at støtte alle børn bedst muligt i deres skovbørnehavetid. Nogle børn har brug for meget støtte, andre har brug for lidt, nogle har brug for støtte i perioder osv., osv.

Hvis vi i skovbørnehaven oplever, at børn/familier bliver ramt af kriser som skilsmisse, sygdom i familien osv., gør vi brug af vores sorg- og kriseplan, som er tilgængelig på vores hjemmeside. Her er en række gode guidelines og vigtige overvejelser, som både kan hjælpe familien og personalet i skovbørnehaven i en svær tid.

Indenfor de tilgængelige rammer støtter og guider vi børn i udsatte positioner, men altid ud fra et fokus på, at fællesskabets rammer er de bærerende. Vi tager ansvar ift. at holde vores pædagogiske tilgang ligeværdig og retfærdig for alle børn – det skaber forudsigelighed og tryghed. (uanset om det gælder vilde, stille eller udfordrede børn).
Uanset graden af eller årsagen til et barns udsathed, arbejder vi på at barnet så vidt muligt kan indgå i hverdagen på lige fod med de øvrige børn. Dette ud fra en tanke om, at det sjældent hjælper et barn på den lange bane at blive gjort mere særlig end omgivelserne. Derimod ser vi det langt mere givtigt, når barnet kender rammerne og selv kan arbejde med, henimod at være en del af fællesskabet.

I vores pædagogiske praksis har vi stort fokus på at inddrage børn i udsatte positioner i fællesskabet, så de ikke marginaliseres. Et vigtigt redskab for os i denne sammenhæng er at bruge legefællesskaber til at skabe relationer både børn-børn men også børn-voksen. Dette gør vi fx ved at prioritere legetid både i skoven, men også hjemme på legepladsen, og ved at de voksne er aktive i legen, og har fingeren på pulsen.

Vi prioriterer ofte i hverdagen at inddele børnene i mindre grupper. Dette gør vi for at sikre os, at alle børn bliver set og hørt, og for at kunne støtte op om små fællesskaber og relationerne børnene imellem. Denne måde at arbejde på kommer især børn i udsatte positioner til gavn, men vi ser reelt de mindre grupper som givtige for alle børn, da vi på den måde kan tilbyde et trygt og begrænset læringsmiljø, som kan tilgodese børnenes behov bedre end det store fællesskab kan.

Desuden øver vi os i at se børnenes ressourcer, og give dem plads til at være gode, der hvor de kan byde ind med noget særligt. På den måde undgår vi, at børnene holdes fast i kun at være ”udsatte”, og at de selv og andre får øje for deres kompetencer.

Som en lille institution med et fast personale, har vi gode muligheder for at skabe en tryg og genkendelig base for børnene. For børn i udsatte i positioner er relationen til barnets voksne særlig værdifuld, hvilket vi tilgodeser ved at børnene bliver på samme stue igennem hele deres skovbørnehavetid, med de samme voksne tilknyttet. Når et barn eller en familie er i en udsat position, er det af stor betydning, at vi så vidt muligt har et godt og tillidsfuldt samarbejde med forældrene.

I de tilfælde, hvor et barn har fx sproglige, motoriske eller psykologiske udfordringer, samarbejder vi med Ringsted kommunes pædagogisk-psykologiske rådgivning: Kompetence Enheden.

Der bliver der ofte tilrettelagt et forløb, som varetages af familien, skovbørnehaven og KE i fællesskab. I skovbørnehaven afser vi efter behov tid til intensiv sprogtræning for de børn, som har brug for dette.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I børnenes sidste år i skovbørnehaven (ca. 5-6-årsalderen), er de en del af vores ”skolegruppe”.
Vi har børn til mange forskellige skoler i forskellige kommuner, så det varierer lidt, hvornår børnene forlader os, for at starte i før-skole/SFO. Som udgangspunkt stopper de fleste børn omkring 1. maj.

Fra juni og frem til sommerferien, startes den nye skolegruppe op med de nye ældste børn. Formålet med det er, at børnene skal lære at være sammen som skolegruppe. Børnene er normalt inddelt i to aldersintegrerede grupper.

Det betyder at der i den første tid skal laves relationsarbejde på tværs, så børnene får set hvem hinanden er, og lærer at være sammen på en ny måde. I den første tid kommer børnene med inputs til aktiviteter, som bliver besluttet i fællesskab.

Desuden vil der være fokus på at lege, og gøre ”store” ting, uden af være begrænset af de mindre børn.

Efter sommerferien starter vi på et særligt forløb, som udspringer af et eller flere emne. Der planlægges aktiviteter ud fra emnerne. Ofte tager vi på ekskursion til et levende museum eller lignende, for at børnene får en introduktion og et indblik i emnet.

Sensommeren byder også på en fælles overnatning i skoven, som en ryste-sammen-tur efter sommerferien. Efter 2-3 år i skovbørnehaven er denne tur en kulmination af alle de ting, børnene har lært i løbet af deres skovbørnehavetid, og en vigtig fælles oplevelse, som de kan se tilbage på. Her skubbes til grænser ved at skulle overnatte med skovbørnehaven uden mor og far, at sove ude i skoven, selv være med til at tilberede aftensmaden over bål osv. Børnene får også øje på hinanden, ved at være i arbejds- og sovegruppe med børn fra både “vandlopperne” og “rygsvømmerne”. Det giver pote i den efterfølgende tid, at børnene kan lege med hvem som helst.

Skolegruppen kører fast hver torsdag, fra august til november, og igen fra januar til marts.
I marts og april er skolegruppen sammen hver dag fra kl. 9-14. Dette er for at kunne have et mere sammenhængende forløb med mere intensive aktiviteter, få skubbet til flere grænser og øge sammenholdet i gruppen i den sidste tid.

Den sidste dag i børnehaven bliver fejret med en afslutningsfest, hvor forældre, søskende og det øvrige personale deltager. Alle børn får en fysisk gave med sig, plus en masse skønne naturoplevelser i rygsækken.

I arbejdet med skolegruppen, er det også et mål at gå rundt om hele Gyrstinge sø. Det gør vi for bl.a. at vise dem skoven og søen fra forskellige vinker, at styrke deres udholdenhed, give dem fælles oplevelser og styrke venskaber. Turen er ca. 11 km lang og kan med børn vandres på 6-7 timer. Det er stolte børn, som kan komme hjem og fortælle, at de har gået rundt om søen, en sej bedrift!

Igennem planlægningen for skolegruppen, bliver der lagt stor vægt på, at børnene skal skubbe til grænser, udfordres og øves i sociale relationer. Der bliver også øvet færdigheder f.eks. skrive, genkende og forstå tal og bogstaver.

Generelt får skovbørnene rigtig mange oplevelser med sig fra deres skovbørnehavetid, hvilket kan give dem mod og ballast til at kunne klare nye og anderledes situationer videre frem i livet. Vi arbejder på, at børnene skal have mod på og lyst til at lære nyt, at indgå i fællesskaber og tage del i de oplevelser, som tilbydes.

Ved overgangen til SFO/skole, deltager en pædagog gerne i et overleveringsmøde med skolen sammen med forældrene. Vi har desuden en fin dialog med skolerne omkring os i forhold til, hvordan vi forbereder børnene til skolelivet.

I skolegruppen arbejder vi med:

- Kendskab til alfabetet.
- Kendskab til tallene 0 – 20.
- Kendskab til former og figurer.
- Kunne genkende og evt. skrive sit eget navn.
- Socialt fællesskab, bl.a. gennem fælles ture, overnatningen, projekter, ansvarsområder i det daglige osv.
- Overskride grænser, prøve nye ting af.
- Selvstændighed – selv vurdere mængden af tøj, kunne klare toiletbesøg, holde styr på sine ting, selv administrere sin madpakke og i hvilken rækkefølge den indtages osv.

- Kendskab til rim og remser.
- Kunne aflæse signaler og følelser hos andre og indgå i en gruppe.
- Kunne forstå en fælles besked og handle ud fra den.
- Kunne tage ordet og respektere når andre har ordet.
- Vente på tur, ikke afbryde.
- Kunne sit eget navn, fødselsdato, adresse, forældres navne osv.
- Kendskab til eventyr/drama.
- Kendskab til over- og underbegreber, fx dyr – løve, hund, kat, bjørn osv.

At gøre børnene klar til skolestart er et samarbejde imellem skovbørnehaven og forældrene, og derfor opfordrer vi forældrene til at:

- Lade deres barn lave legeaftaler hjemme og hos andre.
- Give deres børn små opgaver i hverdagen, fx hjælpe med at tømme opvaskemaskinen, dække bord, hjælpe med at lave mad, gøre rent osv, så børnene vænnes til at bidrage og oplever, at de er værdifulde og at deres hjælp gør en forskel.
- Lade deres barn ”tænke med”, når I fx skal på en tur. ”Hvad skal vi have med? Hvad er vigtigt at huske?” osv.
- Spille spil med deres børn, hvor der øves regler, vente på tur, tælle og aflæse en terning osv.
- Skrive/tegne små beskeder til barnet, så barnet oplever at kunne kommunikere på skrift.
- Forvente noget af deres barn, fx at barnet gør tingene færdige og ikke altid får lov at give op på halvvejen.
- Øve barnet i at overholde aftaler.
- Læse højt for deres barn og brug gerne rim og remser, sange osv.

- Øve barnet i at tørre sig selv efter toiletbesøg.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I skovbørnehaven er vores naturlige omdrejningspunkt St. Bøgeskov og naturen omkring os. Igennem vores hverdag har vi derfor sporadisk kontakt til fx skovfogeden, skovarbejderne, jægere, fiskere, ornitologer og andre, der benytter sig af skoven. De er tit søde til at fortælle lidt om deres arbejde/interesse, hvilket vi meget gerne benytter os af i forhold til at indhente viden og lære nyt sammen med børnene.

Vi oplever af og til et stort træ blive fældet af skovarbejderne, hører braget når det vælter, og kan efterfølgende være med til at tælle årringe og bestemme træets alder. De store skovmaskiner er fascinerede, og når træet lastes på lastbiler og fragtes afsted, taler vi om, hvor mon det skal hen i verden?

Vores hverdag byder dagligt på ture afsted i naturen/skoven, hvor vi med rygsæk på ryggen udforsker lokalmiljøet. Da skovbørnehaven ligger langt fra offentlig transport, er det begrænset hvor ofte vi tager på ture væk fra skoven, men vi prioriterer gerne børnekoncerter, byture til Ringsted, osv. i ferieperioder, når der er få børn, og vi kan benytte os af kørsel i private biler.

Vi har dog tradition for at skolegruppen kommer på en større ekskursion i forbindelse med et emne de beskæftiger sig med. Det kan fx være en teatertur eller et besøg på et levende museum afhængigt af emnet.

Vi arbejder ofte med temaer, og i den forbindelse forsøger vi at invitere ”eksperter” til at komme og holde fælles oplæg for børn og voksne.

Fx har vi under et jagttema haft besøg af to jægere til at demonstrere udstyr, våben og hundeapportering, og i forbindelse med et tema om ”børn i gamle dage” havde vi besøg af et sæt oldeforældre, som beskrev deres barndom i 1920-30’erne. Vi benytter os gerne af de forældre/bedsteforældre, som har lyst til at komme og fortælle/lære os om noget, som de har en særlig viden omkring.

Derudover er vi rigtig glade for at have besøg af:

- Den kommunale tandpleje, som kommer ud 2 gange om året og fortæller os om at passe godt på tænderne og undersøger børnenes tænder.
- Bogbussen, som vi har besøg af ca. 6 gange årligt. Her inviterer bibliotekaren gerne på en lille film/historie, og vi afleverer gamle bøger og låner nye.
- De lokale dagplejere, som ofte kommer på besøg med deres børn og leger på legepladsen. En god anledning til at kommende børn får mødt skovbørn og voksne og ser den skovbørnehave de skal starte i. Desuden nyder de store skovbørn at få besøg af deres tidligere dagplejere, det er et hyggeligt gensyn.

Men også de helt små besøg af fx slamsugeren, skraldebilen, postbuddet, måtte-service osv. kan være spændende for skovbørnene, og de kommer tit med spørgsmål omkring den pågældende besøgende, som vi kan drøfte sammen og lære om.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Skovbørnehavens fysiske børnemiljø er i høj grad præget af udeliv, skov og natur. Vi bruger Store Bøgeskov dagligt, og har mange forskellige baser rundt omkring i skoven, som hver især byder på noget specielt. Der er baser i tæt nåleskov, ved sø, ved mose, med stejle skrænter, med gode klatretræer osv., men vi ynder også at ”gå på eventyr” uden et bestemt mål for øje, hvor vi ”bare” lander der, hvor vi lige synes ser hyggeligt/spændende/sjovt ud. Vores legeplads i skoven kan derfor variere fra dag til dag, hvilket både børn og voksne nyder i stor stil.

Når vi er ude, er der højt til himlen, og derfor plads til både stille og støjende lege, og der er plads og ro til, at børnene kan fordybe sig på eget initiativ.

Selve skovbørnehavens hus er gammelt med bindingsværk og stråtag, og det er æstetisk indrettet med naturmaterialer og i en hyggelig og hjemlig stemning, som vi også prioriterer højt i det psykiske børnemiljø. Vi indretter os med fine fund fra skoven, små kreationer af naturmaterialer osv., da disse ting afspejler vores hverdag og giver sammenhæng og skaber et tilhørsforhold til skov og natur.

Vi arbejder løbende på at udvikle og forbedre vores legeplads, som er et fast pædagogisk læringsmiljø morgen og eftermiddag. Ved legepladsen har vi også byggehjørne og urtehave, hvilket skaber mulighed for at være sammen i mindre grupper, arbejdsfællesskaber og et tæt forhold til ”fra jord til bord”-processer.

I skovbørnehaven vægter vi et rart psykisk miljø, hvor der er masser af omsorg, plads til forskellighed og en rar tone iblandt både børn, forældre og voksne.

Vi er bevidste om, at vi som voksne er rollemodeller for børnene, og tager ansvaret for de gode relationer på os. Vi arbejder på at inddrage børnene i forhold til yndlingssteder i skoven, ønsker for legepladsens udformning/indretning, indkøb af nyt legetøj osv.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

For at kunne arbejde med børns alsidige personlige udvikling er det helt afgørende, at børnene er trygge og trives i skovbørnehaven. Derfor ønsker vi at skabe et pædagogisk læringsmiljø hvor børnene ses, som dem de er, og bliver mødt i øjenhøjde.

Ved at skabe trygge rammer med tætte relationer, medvirker vi til at børnene opnår livsduelighed og livslyst, som de kan bygge videre på i forhold til deres identitetsskabelse. Vi skal give dem en masse gå-på-mod og redskaber til, at de kan tro på dem selv. Via vores kendskab og relation til børnene, ved vi hvornår og hvordan vi skal skubbe til deres grænser. Det foregår i et rammesat trygt læringsmiljø, hvor det er helt okay at fejle, men det er lige så vigtigt at lade sig begejstre ved en mestring.

Vi ønsker at skabe pædagogiske læringsmiljøer, hvor børnene kan være medbestemmende i forhold til at sætte deres eget præg på hverdagen, i den retning de selv ønsker. Det kan gøres ved at vi får øje på deres interesser, deres verbale udtrykte ønsker eller de spor der skabes i løbet af hverdagen. På denne måde giver det også mulighed for at børnene har frihed under ansvar. Derfor har vi som udgangspunkt ikke særlig mange faste regler, netop fordi børn er forskellige og kan forskellige ting – og det skal vi imødekomme. Alle børn skal have mulighed for at deltage i de aktiviteter vi sætter i gang, uanset alder og formåen ud fra tanken om differentieret læring.

Vi tilbyder en tryg og forudsigelig hverdag, som er vigtig for børnene- og fællesskabets trivsel. I rutinesituationer og planlagte fællesaktiviteter kan børne ikke vælge fra og til, men imellem disse vil børnene kunne præge deres hverdag i forhold til deres ønsker og der er plads til det enkelte barns fordybelse. Vi ønsker at skabe et rum med tid og plads til fordybelse. Enten individuelt eller i mindre grupper, både med og uden en voksen.

I forskellige gruppesammensætninger, ønsker vi at være med til at skabe rum til at turde at stå frem. Det giver en oplevelse af at blive set og hørt, men det giver også de andre børn en opgave i at lytte til den der står frem. Måske der skal indgås et kompromis med at være stille til det er ens tur. I sidste ende er det med til at de kan finde deres plads i fællesskabet. Vi arbejder med at nogle gange skal der vises noget for hinanden. Det kan fx være at vise et teaterstykke for den anden stue.

Hver fredag samles vi alle i en stor rundkreds på legepladsen, for at holde en fællesssamling. Her bliver der talt at alle børn og voksne er der, sunget to-tre sange, hvor den ene er vores egen hjemmedigtede skovsang. De andre sange er valgt ud fra årstiden eller årshjulstema og til sidst bliver der råbt “god weekend”. Det er med til at samle hele skovbørnehaven, så alle børn kan se det helt store fællesskab, de er en del af.

Fra børns synsvinkel, kan der være mange ting, der kan drille i løbet at en dag. Det kan være støvlerne, tasken der ikke sidder ordentligt eller en ven der ikke vil lege. Vi har plads til alle følelser det må frembringe. Vi opfordrer til at spørge en ven om hjælp.

Det er sejt at spørge om hjælp og det er lige så sejt at hjælpe. De fleste børn vokser med opgaven.

Til vores morgensamlinger lærer børnene, hvordan man agerer i et fællesskab. De skal give hinanden plads og respektere, når andre taler, vente på tur osv. På skift kommer alle børn efter evne til at have særlige opgaver, som stiller dem i fokus. Vi lader også gerne børnene fortælle om en oplevelses, som de gerne vil dele med de andre. Der er plads til både store og små fortællinger.

Gennem vores tætte relationer til børnene mærker vi, hvor det enkelte barn har brug for at udvikle sig, og udfordrer derefter barnet på passende vis. Fx et sansesensitivt barn, som øver sig i at få beskidte hænder i skoven, eller det generte barn, som øver sig i at stå forrest og meddele gruppen, når man må gå ud ad lågen. På denne måde giver vi børnene små opgaver, som indebærer en udvikling indenfor det aktuelle område.

I skoven er der rig mulighed for at børnene kan tone deres hverdag i retning af deres egne interesser, fx vil nogle klatre i træer, andre vil undersøge biller og andre igen er fascinerede af svampe, laver land-art osv.

Skoven byder på et væld af muligheder for at bruge sin fantasi, sin krop og at udtrykke sig kreativt.

I skoven er der højt til loftet, så der er både plads til larmende børn, der løber stærkt, og til de stille børn, der iagttager og leger roligt.

Børnene kan let gå til og fra aktiviteter og lege, og det er muligt at prøve sig selv af på rigtig mange forskellige måder i løbet af en dag.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At skabe gode rammer for børns sociale udvikling er på mange måder vores fineste opgave, og relationerne til børnene er vores vigtigste pædagogiske redskab. Skovbørnehaven er mange børns allerførste reelle/bevidste møde med omverdenen udenfor hjemmet, og det er her de stifter deres første erfaringer med at være en del af et fællesskab.

Vi ønsker at give børnene et trygt tilhørsforhold og en følelse af at være værdifulde for fællesskabet. Ved at arbejde med sociale kompetencer og social udvikling styrkes barnets måde at begå sig og være i verden på, hvilket danner basis for deres videre færd i livet. Det er i relationer, at vi mærker os selv og andre, så på den måde danner vores sociale liv basis for den enkeltes trivsel og muligheder for at deltage i livet.

At være en god og værdsat kammerat, kunne lege og dele opmærksomheden og legetøjet, vente på sin tur og udvise empati for andre, er alle eksempler på sociale kompetencer, som helt naturligt øves dagligt i Skovbørnehaven. Vi ønsker at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor vi møder børnene med positive forventninger, og derigennem lærer og viser dem, at de er betydningsfulde så de får tillid til deres omverden.

En af de vigtigste måder vi arbejder med at styrke børnenes sociale udvikling på, er igennem leg. Derfor har vi i Skovbørnehaven stort fokus på lege i alle afskygninger, og hos os leger de voksne aktivt med i hverdagen. Vi voksne forsøger at indtage roller som værende enten foran, ved siden af eller bagved legen, afhængigt af behovet og legens betydning. I vores alsidige hverdag med skiftende baser i skoven og skønne legeplads, er der rig mulighed for at dyrke de forskellige legetyper:

- **Konstruktionsleg**
  - foregår både i skoven, hvor vi bygger huler, reder til dyrene eller måske til nisserne, og hjemme på legepladsen med klodser, LEGO, magneter, byggebrædder eller i sandkassen.

  Her bruges børnenes forestillingsevne og motoriske evner, og de får konkrete oplevelser og erfaringer med at skabe noget. Vi har også ofte små krea-værksteder på legepladsen om morgenen eller om eftermiddagen, hvor børnene får erfaringer med at bruge hammer, sav, snitteknive osv.

- **Fantasilege**
  - eller ”lade som om leg”, har ofte rod i en fortælling eller oplevelse børnene kender til. Det kan fx være at lege de tre bukke bruse, politi og røvere, bagerbutik eller tage på troldejagt i skoven. Ift denne legetype er vi særligt heldige ved, at vi har skoven at lege i. Her er det let at forestille sig alfer, trolde, nisser, fortryllede træer osv. og at dykke sammen ned i forunderlige verdner.

Vi bruger ofte at tage rekvisitter med, til at understøtte legeuniverset, for børn er forskellige og for nogle er det let at ”gå med ” på en fantasileg, hvor andre har brug for noget konkret til at forstå og indleve sig i legen.

- **Undersøgende og udforskende leg**
  - omhandler de lege, hvor børnene via deres sanser undersøger verden og får en spirende forståelse af, hvordan ting hænger sammen. Det kan fx være helt konkret i form af små science-forsøg de voksne sætter i gang, eller ved at børnene selv finder på at lave noget blødt mudder, som måske skal agere maling på legehuset?

  Vores hverdag, som er meget ”hands-on”, byder ofte på ting i naturen, som vi får lyst til at studere og undersøge, fx en rådden træstub, en fugtig tudse, en skinnende skarnbasse osv. Vi får også ofte foræret vildt som fasaner osv, som vi sammen med børnene undersøger og nogle gange tilbereder over bål.

- **Regelleg**
  - er lege, som har en fast struktur eller opskrift. Fx kan det være gemmeleg, bold-lege osv, hvor et regelsæt skal følges. Det kan også være sanglege som ”Tornerose var et vakkert barn”, ”Boogie-Woogie” eller ”Lille hund, der er nogen, der har taget dit kødben”. Disse lege vil ofte være styret af en voksen, hvilket gør det trygt og tilgængeligt for alle børn at være med.

  For nogle børn, er denne legetype en vigtig vej ind i legefællesskaberne, hvor de kan blive fortrolige med en leg og blive set af de andre børn. Børn lærer ofte ved at kopiere de andre børn, hvilket er vigtigt i denne legetype.

- **Tumleleg**
  - er lege, hvor kroppen bruges aktivt, hvilket gør børnene opmærksomme på egen formåen og grænser. Her spiller skoven igen en særlig rolle, for her er masser af stejle skrænter, gode klatretræer og grøfter, der kan forceres. Ved at krable, krybe og trille mærkes og sanses kroppen i høj grad. Hjemme på legepladsen har vi gynger, rutsje-rør og hængekøjer, som også udfordrer og stimulerer sanser og balance.

  Mange børn kan også lide at lege lide til kanten, fx brydelege og ”slås-lege”. Her øves særligt empatien og modstandskraften, og vi taler med børnene om at se på hinanden, om det stadig er sjovt, var over grænsen eller blev for vildt. Vi vil hellere hjælpe og guide børnene end sætte en masse forbud op, som de ikke lærer noget af.

- **Rolleleg**
  - kendes ofte som ”Far, Mor og børn”, butiksleg osv., hvor der er faste roller og en ramme for legen. Her kan børnene prøve de forskellige roller af, og bruges deres egne erfaringer/oplevelser i legene.

  I denne legetype er der ofte en del sprog i form af forhandling eller ”så sagde vi at…”, hvor legen stopper op, og de videre præmisser aftales. Konflikthåndtering og kompromiser er også en vigtig del af disse lege, når man skal blive enige om legens videre forløb, eller hvem der skal være hund/nabo osv.

Det er vigtigt at kunne blive gode venner igen efter en uenighed, sige undskyld når man får gjort noget dumt, og det giver rollelege rig mulighed for at øve.

Hvis et barn står på kanten af legefællesskaberne, og har brug for en indgang til disse, bruger vi ud over selv at lege med og igangsætte fælleslege også ”lege-manuskripter”. Dette går ud på, at lære børn en ramme for en leg ved at lege med og gentage legene, eller give sproglige vendinger, som ”Kom og køb” når man leger bagerbutik. På den måde kan man tydeliggøre en legs rammer og opbygge legen omkring de børn, som har brug for støtte til at få tillært sig legekompetencer.

En anden måde vi er opmærksomme på at skabe gode rammer for social udvikling hos børnene, er ved selv at være gode rollemodeller. Vores ageren overfor hinanden, børn og forældre sætter standarden.
Vi forsøger at få øje på børnenes intentioner, sætter ord på og støtter op om de relationer og fællesskaber, som børnene selv skaber. Derudover hjælper vi nye relationer på vej, og kerer os om, at alle får en værdifuld relation i løbet af deres skovbørnehavetid.

I vores samlinger øves børnene i at vente på tur, respektere når andre har ordet, og at være i et fællesskab, hvor vi er forskellige men ligeværdige. Når vi skal afsted i skoven, holder børnene hinanden i hånden to og to det første stykke af vejen, og dette styrker deres rummelighed og forståelse for at kunne indordne sig, når man er en del af en gruppe.

I dagligdagen inviterer vi gerne børnene ind i planlægningen, fx til en båldag, hvor de er med til at bestemme menuen, lave huskelisten, pakke vognen, tænde bålet, hakke/snitte, lave maden, hente det vi har glemt osv. Derudover prioriterer vi ofte at være i små grupper i forskellige situationer i løbet af dagen, fx når vi går i skoven, når vi spiser osv. Dette skaber ro og nærvær, og skaber gode rammer for at få øvet social udvikling, når gruppen af børn ikke er så stor.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At kunne kommunikere med andre er naturligvis helt essentielt for alle mennesker. Det er igennem vores sprog og kommunikation, at relationer bliver til og udvikler sig, så man kan deltage i fællesskaber og udtrykke sig selv. Man kan sige, at sproget er vores bedste relationsskabende værktøj mennesker imellem. Derfor er det yderst vigtigt, at børnene i skovbørnehaven får øvet deres sproglige og kommunikative færdigheder.

I skovbørnehaven ønsker vi at skabe rammer, hvor alle børn bliver set, hørt og forstået - både verbalt og non-verbalt. Hos os øves børnene i sprogligt at vælge til og fra, sætte grænser for dem selv, forklare sig og sætte ord på sig selv, samt løse konflikter (med hjælp fra en voksen). Alt dette er vigtig læring at tilegne sig allerede fra børnene starter som små 3-årige, og det er kompetencer vi dagligt øver og fokuserer på.

I vores hverdag er vi bevidste om, at vi som voksne er vigtige sproglige rollemodeller for børnene, og at vi skal ”servere sprog på et sølvfad”. Med dette menes, at vi skal bruge et nuanceret sprog, læse højt, spille spil, lege med ord og lyde fx i rim og remser, synge osv.

Vi sætter gerne ord på os selv, men også på de børn, som selv har vanskeligt ved det, sådan at alle børn har en stemme i fællesskabet.

Når vi leger, bruges sproget flittigt. Her laves aftaler om roller, legens forløb osv., og børnene inddrager deres begrebsverden og selvoplevede ting. Vi voksne arbejder også aktivt med ”lege-manuskripter” som metode. Med ”lege-manuskripter” menes, at de voksne som aktive legere sprogligt/kommunikativt viser børn, hvordan man gør, når man leger. Det kan fx være en butiksleg, hvor den voksne sammen med nogle børn sætter ”varer” i legehuset, finder noget som kan agere kasseapparat og penge, og derefter kalder ”Kom og køb, bagerbutikken er åben nu”.

Når der så kommer andre børn til, som bagerkunder, spørges der fx ”Hvad skulle det være?”, ”Det bliver 25 kroner”, ”Der er desværre udsolgt af kringler i dag” eller ”Farvel og tak”. Herigennem får børnene øvet sproglige vendinger fra hverdagen, og de præsenteres samtidig for en slags opskrift til en leg, som de senere selv kan gå i gang med. Dette er især givtigt for tilbageholdende eller sprogligt udfordrende børn.

Som skovbørnehave sætter vi rigtig mange ord og begreber på natur og naturfænomener. Vi befinder os dagligt i skoven, og her er det helt nærliggende at tale om årstiden, vejret, samt dyrene, vi møder på vores vej osv.

På denne måde får skovbørn et godt fagsprog ift. natur, og et stort kendskab til dyr, insekter, træer, urter mm.

I vores tilgang til børn og natur lægger vi vægt på at være nysgerrige og undersøgende sammen med børnene. Derfor øver vi os i ikke at servere svar på, hvilken bille vi har fundet med det samme fx, men i stedet spørge åbent ”hvad tror du?”, eller ”skal vi slå den op i insektbogen?”. På den måde bliver børnene mere aktive i deres egen søgen efter viden, og vi får nogle gode snakke om tingene.

Fælles for os alle i skovbørnehaven - lige fra bestyrelsen til forældre, personale, ledelse og børn - er, at vi gerne vil bruge direkte kommunikation. Med dette menes, at vi kommunikerer direkte og ikke går igennem andre, når vi undrer os eller har et problem med noget eller nogen. På denne måde lærer vi alle at håndtere uenigheder og konflikter med hinanden så vidt muligt. Børnene får hjælp efter behov, men de skal selv være aktive i konfliktløsningen, så de tilegner sig strategier, som de kan trække på fremadrettet.

Børns sproglige kompetencer er meget forskellige i førskolealderen. Nogle taler rent, inden de er fyldt 3 år, imens andre har brug for længere tid og måske lidt ekstra støtte. I skovbørnehaven samarbejder vi med Kompetence Enheden fra Ringsted kommune omkring børn med sproglige udfordringer, og vi tilrettelægger gerne særlige forløb.

Ligeledes sprogtestes alle børn, når de er omkring 3 år, og igen inden skolestart, hvis de har/har haft sproglige udfordringer.

Vi opretter ”sprogværksted”, når der er behov herfor, og bruger generelt gerne at gå i mindre grupper i løbet af dagen, så nærværet kommer i højsædet og der er plads og ro til længere snakke med børnene.

Derudover arbejder vi med sproglig udvikling ved at:

- Vi taler om kropssprog og mimik, og hvad det gør ved andre, når man fx er voldsom, at det kan virke truende med en højt hævet kæp, osv.

- Vi arbejder med kollektive beskeder, fx når der gives besked til resten af gruppen, når det er spisetid, når vi skal ud af lågen og de forreste har kigget efter biler, osv. Her tager børnene ansvar for at formidle et budskab til gruppen, som lytter, modtager og respekterer beskeden.

- Vi synger, leger med ordene og leger med rim og remser med børnene. Disse kobles til konkrete ting, fx når vi synger ”Langt ude i skoven” imens vi er i skoven og tager konkrete dele fra sangen frem, et træ, en gren, kvist, fjer osv. Vi digter også gerne vores egne sange, når vi er i gang med et emne. Fx digtede vi i sommeren 2022 en SKOV-OL-sang, som børnene optrådte med til vores SKOV-OL-fest.

- Vi dramatiserer fortællinger og sange for at integrere auditive og visuelle indtryk, samt for at lære nye ord og sproglige udtryk.

- Vi læser højt til fælles samlinger af forskellige børnebøger af varierende sværhedsgrad. Både korte afsluttede historier som ”De tre bukke bruse”, ”Rødhætte og Ulven” osv., og i perioder også bøger med fortsat handling, fx om de nordiske guder i ”Valhalla” eller bøger som ”Kardemomme by” og ”Den utrolige historie om den kæmpestore pære”.

- Vi introducerer håndværksmæssige og kreative aktiviteter med konkrete elementer, og vi taler om både materialer, sanseoplevelser, redskaber osv.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At bruge sin krop, sanser og bevægelse, er børns (og voksnes) værktøjskasse for at kunne erfare, opleve og forstå verden omkring os. Det er igennem kroppen man lærer at forstå kropslige signaler, både hos sig selv og hos andre, hvilket er essentielt for at kunne indgå i sociale fællesskaber. I bevægelse med krop og sanser, bliver der også afprøvet og skubbet til motoriske og kropslige grænser, man gør sig erfaringer, lærer nyt og mestrer mere og mere. Med naturen om udgangspunkt, er det kun fantasien der sætter grænser for at udfolde sig kropsligt, styrke sanserne og være i bevægelse, hvilket er gode betingelser for at skabe sunde kropsvaner

I skovbørnehaven har børnene en hverdag i naturen, som er spækket med bevægelse og sanseoplever. Vi ønsker at skabe et pædagogisk læringsmiljø hvor børnene fortsat får en masse sanseoplevelser og oplever naturens værdifulde ramme at være i og lære fra.

Vi ønsker også at børnene får god forståelse af deres egen krop og mærker egne og hinandens grænser. I skoven bliver børnene stimuleret motorisk, og lærer at begå sig i et svært terræn – ikke kun på stierne, men også igennem krat, over stubbe og væltede træer osv. når vi går ”på eventyr”.
Vi ser det som en stor styrke og værdi, at børnene hos os kan lære med hele kroppen hele dagen, i vores fysiske og aktive hverdag.

På vores daglige ture i skoven er alle sanser i spil. Vi ser, mærker, lugter og hører naturen omkring os. I skoven er der plads til at lege både vildt og stille, klatre i træer, bestige stejle skrænter, mærke en træstamme op ad ryggen imens vi spiser, grounde og bare være.

Grovmotorikken øver børnene dagligt igennem deres færden i naturen. Vi går med rygsække afsted i skoven. Der har vi baser, hvor aktiviteterne starter ud fra. Alt efter dagens program, vælger vi baser der passer til. Skal vi udfordre og øve grovmotorik, har vi nogle specifikke baser vi kan gå til. Skal der øves finmotorik, så er det nogle andre baser at går

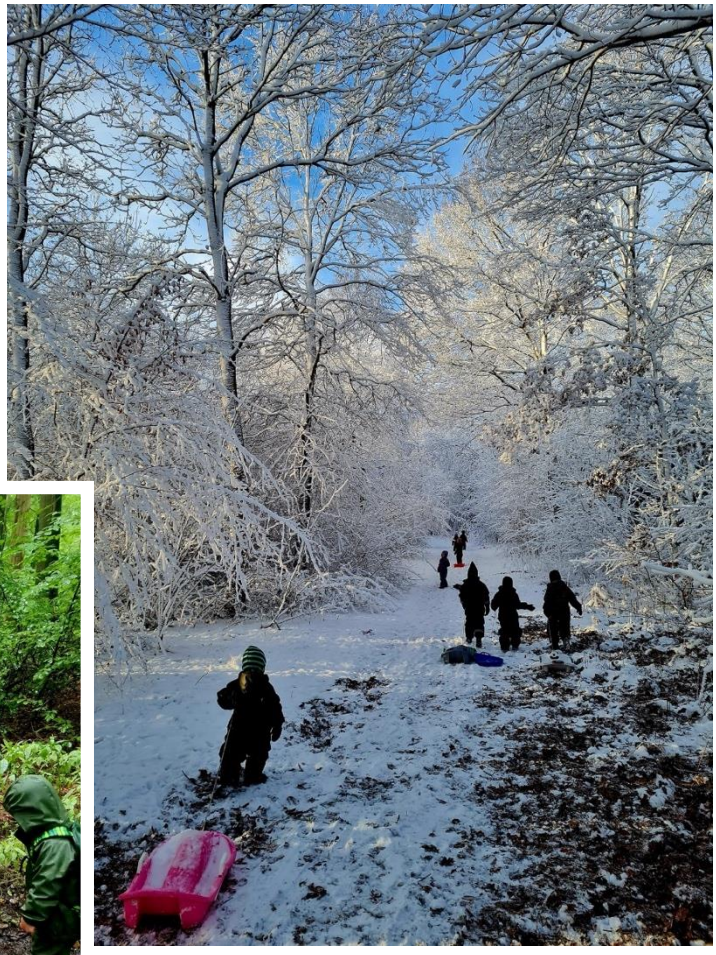

til.

På cykelture i skoven, oplever børnene at komme længere væk end man kan på gå-ben, og vi kan udforske nye steder og få nye oplevelser i rygsækken.
Børnene får sanseoplevelser hele året, hvor de ser, føler og dufter til naturen omkring dem og årstidens skiften.

Om efteråret dufter vi til svampe på en våd og sumpet skovbund. Om vinteren lægger vi os i sneen og laver sneengle eller en hurtig og kold sneboldskamp – og måske varmer vi os ved bålet bagefter.

Om foråret kan vi se de flotte gule mælkebøtteblomster på marker og plukker anemoner i skovbunden.
Om sommeren leger vi med vand på græsplænen eller bader i den kolde kilde, og nyder at solen tørrer og varmer os bagefter.

Børnene skal også lære at være stille og forsigtige, når der skal samles et lille skrøbeligt krible krable dyr op, og kan 5 min efter give den fuld gas ned af stejl skråning. Vi føler og rører ved de ting, vi møder i skoven – en slimet regnorm, en glat bille, blødt mudder, vådt græs, nubret bark osv. Vi hopper i vandpytter på regnvejrsdage, trækker huen godt ned over ørerne på blæsevejrsdage og husker vanterne på snevejrsdage.
Til vores samlinger om morgenen inddrager vi sanglege, bevægelse og fysisk aktivitet. Det gør vi for at starte dagen med et fælles udgangspunkt.

Vi giver børnene stor mulighed for risikofyldt leg, hvor børnene udfordrer og afprøver deres krops formåen.

Dette giver børnene en fornemmelse af deres krop ift. omgivelserne og en masse vigtig læring ift. at overvinde sig selv fx når vi klatrer i træer, kurer ned af stejle skrænter eller leger langs søbredden hvor der er en risiko for at blive våd.

Ved at skabe rammer for at børn kan gøre sig deres egne erfaringer og prøve grænser af, tror vi på at børn får en større viden om dem selv, tro på egne evner og en sund robusthed, som de tager med sig videre i livet.

Børnene oplever i skovbørnehaven at være med til at snitte pinde, save brænde, tænde bål, trække vogne, gå på toilet i skoven osv. i alt slags vejr.

Vi arbejder med forskellige materialer i håndværksmæssige/kreative små projekter.

Børnene prøver også kræfter med værktøj af forskellig art, under kyndig vejledning af en voksen.

Vi arbejder med selvhjulpenhed og finmotorik i garderobesituationer, når der skal skiftes ble, når sovebørn selv lægger deres sengetøj i en kasse efter søvn, osv. Vi lærer børnene at få ting til at lykkes på egen hånd, og at hente hjælperedskaber (fx en skammel) når der er behov for det eller spørge en ven og hjælp, inden en voksen kontaktes.

Som voksen er vi ikke bange for at gå forrest som et godt eksempel for børnene. Det kan f.eks. være at vi klatrer i træer, kælker, dypper fødderne i den iskolde kilde osv.

På legepladsen og i skoven, skaber vi legeområder som tilgodeser børnenes forskellige aldre og motorikniveauer, så er er plads til alle og noget for enhver.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I skovbørnehaven er vores faste omdrejningspunkt skoven og naturen omkring os, og det er her vores hjerter banker ekstra stærkt.

For os er natur, udeliv og science en helt basal del af vores naturpædagogiske virke, som handler om, at børn erfarer, eksperimenterer med og analyserer deres omgivelser og derigennem bliver kloge på sig selv og verden.

Vi læner os bl.a. op ad børnenes naturkanon og begrebet naturdannelse, som retningsvisere for de oplevelser skovbørnene i vores institution får lov at få erfaringer med.

Vi går i skoven stort set hver dag, og børnene lærer i løbet af deres skovbørnehavetid at færdes, eksperimentere med og begå sig i naturen, og at føle sig trygge i naturen. Vi synes desuden, at naturen fremmer børns trivsel, robusthed, fællesskaber og evne til fordybelse.

I skovbørnehaven foregår næsten alting udendørs. Vi starter derfor som en helt naturlig ting dagen ude og slutter dagen ude. Børnene afleveres således af forældrene ude på legepladsen iklædt tøj, der passer til dagens vejrudsigt. Så længe man er varm, tør og mæt kan man klare det meste.

Efter farvel-vink fra vores vinkesten (typisk sammen med en voksen), er alle muligheder åbne – både det stille tegneværksted i vores lade, leg med biler/magneter osv. ved et bord-bænkesæt, eller måske en gyngetur, eller snitteaktivitet med en voksen på snittepladsen.

Vi lader os ikke begrænse af udelivet, for stort set alt kan lade sig gøre udendørs, det kræver bare lidt få justeringer som et biltæppe på bordet, så bilerne kan køre på ”vejen”, en voksdug under modellervoksen, en god sovepose til middagsluren i shelteret, osv.

Skovbørn må gerne blive beskidte, og de lærer, at det ikke er en katastrofe at få våde fødder i støvlerne – det kan fikses!

Efter en dejlig morgen på legepladsen er det skovtid. I skoven bruger vi naturens ramme, som medspiller i de emner, vi arbejder ud fra. Vi digter historier om magiske træer og trolde, bruger naturens ressourcer når vi bushcrafter små brugsgenstande, bygger huler, snitter og sanker i naturen. Vi følger årstidernes skiften, ser planter spire og dyr komme frem fra hi om foråret, og hvordan der samles forråd og lukkes ned, når naturen går i dvale sent på efteråret.

Her kommer sanserne i spil og relationen imellem menneske og natur, så børnene oplever en ”naturdannelse”. Tanken med dette er at bibringe børnene empowerment, dvs. ejerskab og handlekraft over/i den verden, der omgiver dem i deres barndom. Denne dannelse skulle gerne gøre, at de som voksne føler sig kompetente til at handle tage ansvar og give dem en tro på, at de selv kan være med til gøre en forskel. Det handler altså om at de bliver robuste og livsduelige.

Naturdannelse handler også om at være *i, med og for* natur. Her lægges de første grundsten og erfaringer med bæredygtighed, fx når vi spiser selv-sankede bær, urter osv. i stedet for at købe dem i supermarkedet, når vi dyrker grøntsager i vores urtehave som bliver kokkereret til lækkerier over bål – her kommer jord til bord-processen helt ned i børnehøjde. Igennem naturdannelse håber vi på at styrke børnene forhold til naturen, som de kan tage med sig videre i livet.

Når man færdes i naturen, sker der en masse uforudsigelige ting/oplevelser hver eneste dag, fordi der er så mange naturlige elementer, der spiller ind på dagens forløb. På den måde bliver både børn og voksne gode til at være omstillingsparate, og til at se muligheder og bruge vores fantasi og kreative evner til at skabe med det forhåndenværende. Så leger man bagerbutik, må man bruge pinde, kogler, blade og jord til at skabe kager og brød. Leger man gravemaskiner, må en træstamme i skovbunden være førerhuset, og en kævle frontskovlen.

Vi ser ikke at børns leg hæmmes af, at der ikke er ”færdige” legeredskaber til rådighed i skoven, faktisk tværtimod. Når man bruger naturmaterialer som legetøj i stedet for ”færdige” redskaber, levner det plads til at fortolke, genopfinde og ændre på legen og den måde naturmaterialerne bruges på, fordi de ikke er absolutte. Dette er gavnligt for fantasi og påhitsomhed.

Når børnene skal lære nyt, bruger vi gerne mikroforskermetoden. Her kommer de voksne ikke med færdige svar på, hvad det fx er for en bille, vi kigger på, men opfordrer i stedet børnene til selv at reflektere og søge viden i fx opslagsbøger. De voksne kender heller ikke altid svaret på alting, men det gør ikke noget, for så kan vi undersøge det sammen med børnene. Tanken er, at viden man selv har erhvervet sig, lageres langt bedre end ”leksikon-fakta” fra de voksne.

”Hands-on læring” og ”learning by doing” er absolut i tråd med vores naturpædagogiske tilgang, hvor det, vi giver opmærksomhed sammen med en aktiv handling/sansning lagres som en oplevelse. Oplevelsen kan derefter bearbejdes på forskellig vis og igennem yderligere aktivitet lagres som en

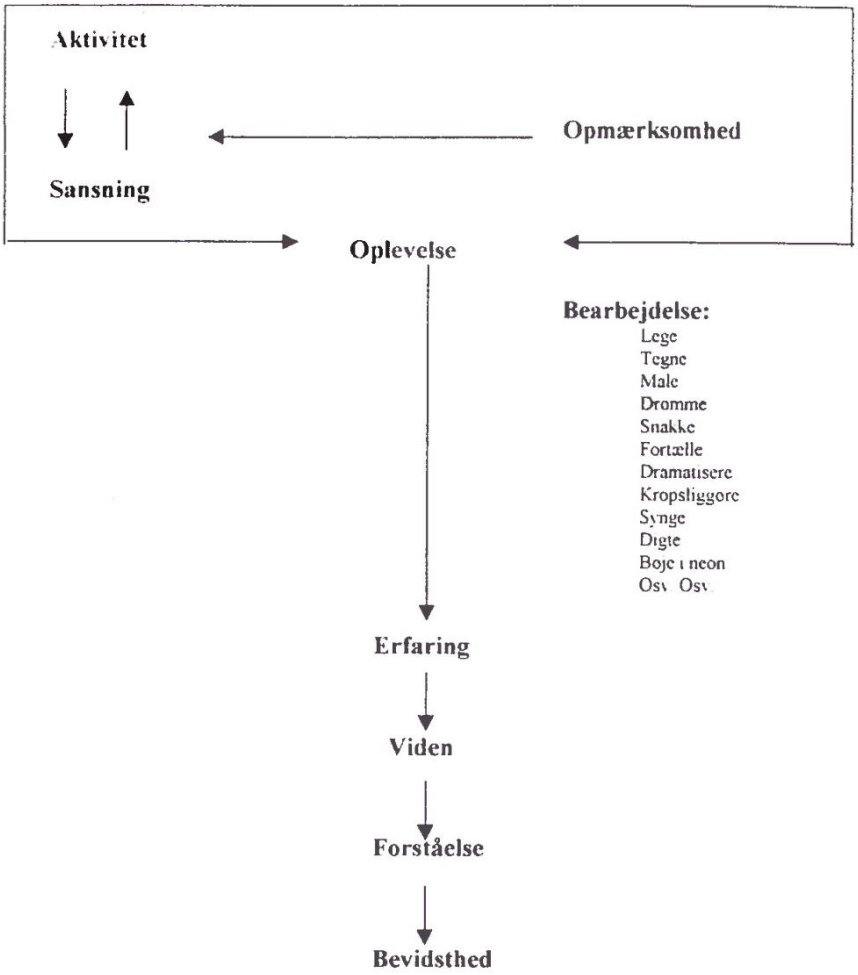

erfaring/viden/forståelse/bevidsthed. Se model af Bent Leicht Madsen her:

Vi oplever, at når børn (og voksne) er i naturen, så finder man en ro og plads til at være på egen præmisser. Her er god plads, også til at ”være vild” uden at være forkert (risikofyldt leg, som er vigtig for børns kropslige, sanselige og følelsesmæssige udvikling), være stille og tage sig god tid uden at være i vejen, og til at man kan fordybe sig i sit eget tempo.

Science: Vi forsøger at tale om og eksperimentere med hverdagens og naturens små undere. Her er fx vejrforhold og det, at iagttage ting i et mikroskop/forstørrelsesglas en vigtig kilde til at lære og forundres.

Så når vi:

- lærer om svampe, og laver forsøg med at indfange svampesporer,

- lærer om stjerner og planeter og betragter dem på nattehimlen på den årlige overnatning,

- tapper birkesaft,
- eksperimenterer med naturens farver, former og mønstre,
- bushcrafter tovværk af bast fra træers inderbark,
- laver forsøg med at tænde ild med ildstål, flint og birkebark osv., osv.,

- så er det alt sammen science og naturvidenskab i børnehøjde. Vi ved sjældent, hvordan det kommer til at gå, men vi er i stedet i proces og endda også ofte i flow, sammen med børnene.

Science sker også i børnenes dagligdags leg, fx i sandkassen, hvor de eksperimenterer med at lave smukke kager, bygge vulkaner osv. Vådt sand og tørt sand kan bestemt ikke det samme, og det erfarer børnene igennem legen og ved at betragte og kopiere de andre børns leg.

Eller når vi bygger sammen med børnene, både med lege-byggebrædder, men også i reelle konstruktioner – fx brandbilen på legepladsen, som vi har bygget sammen af genbrugstræ, og som er et af legepladsens hot spots, eller hulebyg-projektet i skoven, hvor børn og voksne sammen bushcraft-bygger ”Alene i Vildmarken”-inspirerede huler af og med naturmaterialer, som vi selv har skovet/indsamlet rundt om i skoven.

Vi lærer også børnene at passe på naturen ved at samle skrald op efter os selv (og andre) i det daglige, og vi dissekerer af og til døde dyr, som fasan, ræv, muldvarp osv. enten fundet i skoven eller som forældre har medbragt. På den måde kan vi vise børnene, hvordan det pågældende dyr ser ud indeni, lære om kroppens anatomi og trække paralleller til vores egne kroppe.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Skovbørnehaven er et af de allerførste stærke og forpligtende fællesskaber udenfor hjemmet, som børnene og forældrene bliver en del af. Det er således i Skovbørnehaven, at børnene får de første erindringsmæssige oplevelser, af at være en del af en børnegruppe og at høre til et sted. Vi er med til at præge børnene til at være en aktiv del af fællesskabet og yde den del der skal til, for at det hele hænger sammen. Vi ønsker at gøre dem til vigtige brikker i vores fællesskabspuslespil.

I skovbørnehaven har vi en samskabende organisationsform. Det vil sige, at skovbørnehaven er både børnenes, personalets og forældrenes institution. Målet er en vedkommende tilgang, hvor vi ser hinanden, og hvor børnenes trivsel er et fælles anliggende.

Vi har i skovbørnehaven et medansvar i forhold til at alle børn har mulighed for at få erfaringer i og med den kultur de er en del af. Vi lærer dem om andre kulturer, folkeslag, tidligere kulturer og tidligere folkeslag. Vi lærer dem også om forskellige formsprog. F.eks. musik, sang, dans, kropssprog, maleri, kunst, fortælling og meget mere. Alt dette gør vi med naturen som ramme og afsæt.

I vores daglige arbejde, planlægger vi aktiviteterne ud fra at børnene selv skal sanse og opleve med deres krop, hænder og hoved. Vi går gerne foran børnene og viser dem vejen, men i sidste ende er det dem selv der skal udføre og få en god oplevelse med at mestre. Vi lader børnene eksperimentere både når det gælder at tegne, lege med mudder, klatre, hamre, bygge, save, klippe osv. På den måde mærker de selv hvad de kan og ikke kan. Vi giver dem plads til både at mestre og ikke mestre.

Begge erfaringer er vigtige, i forhold til den efterfølgende udvikling hos barnet og hinanden. Der kan opbygges gensidig respekt, hvis et barn er god til noget, imens den anden ikke er, og omvendt. Vi ønsker at skabe/bevare en kultur, hvor børnene positivt påtaler hinandens egenskaber eller værker.

Igennem bearbejdning af naturens materialer tilbydes børnene på daglig basis at omdanne deres indtryk til udtryk- fx når vi bygger huler, rister og spiser de indsamlede spisekastanjer, laver små kunstværker af blade, kogler, grene, laver land-art i skoven osv. I den forbindelse lærer vi børnene at bruge forskellig slags værktøj. Fx snittekniv, sav, hammer osv. Vi bruger naturens materialer til kreative aktiviteter. Børnene bruger deres fantasi og kommer med forslag til hvordan en grankogle, to pinde, et agern og lidt lim fra en limpistol kan blive til en skøn lille nisse.

I forbindelse med årstidernes skiften og vores traditionskalender, inddrager vi børnene i planlægningen så meget som muligt. De er med til at gøre legepladsen pæn til sommerfesten, plante blomster til bedsteforældredag, lave julepynt til juletræet til julefesten.

Vi har faste traditioner, som de ældste børnehavebørn husker og kan glæde sig til fra år til år, og som skaber sammenhængskraft og en fælles historie. Det er også igennem disse traditioner at Skovbørnehave-ånden lever ude i familierne, hvor forældre og større søskende kan mindes sidste gang et af familiens børn sov i shelter på overnatningen, når nisserne Hubert og Egon kom i december, eller hestevognsturen til jul.

Dog holder vi også fast på retten til at nytænke nogen af vores arrangementer, så en julefest anno 2023 er måske ikke en samme som i 2025. Det skaber liv, gejst og gnist, når nye ting får lov at spire.

I efteråret ´23 har vi i tre måneder bygget huler i skoven under temaet ”hulebyggeri i vildmarken”. Børnene har været med i processen helt fra starten, hvor vi har hentet rafter fra en stor grenbunke, afgrenet med små save og økser, slæbt igennem skoven til hulestederne (eller løftet op på en trailer som så har kørt rafterne), savet rafterne i passende stykker til hulerne, bygget hegn omkring hulestederne, lavet pynt, lavet navneskilt, holdt indvielse og opdaget nye lege på de nye steder i skoven.

Igennem hele processen har børnene skullet lære, at man må løfte i flok for at kunne bygge. Alle børn har været vigtige for at kunne komme i mål. Igennem de tre måneder er børnene blevet stærkere og stærkere, og de har fået ejerskabsfornemmelse af stederne, for de har været med til at skabe dem. Alle børn har igennem processen været en del af fællesskabet omkring ”hulebyggeri i vildmarken”.

Børnene eksperimenter både i lege, relationer og med forskellige materialer. Det er en fin balance i at lade dem afprøve forskellige materialers kunnen eller sine egne grænser. Det kan fx være at et barn klatrer op i et træ, men ikke har teknikken til at komme ned. Her vil barnet blive guidet enten af en voksen eller et andet barn. Det kan også fx være at en børnegruppe bygger en bro over en å, bestående af siv og små pinde. Børnene vil efterfølgende eksperimentere med, hvor meget vægt broen kan holde til.

Vi inddrager gerne forældre når vi har emner, fx kan en jæger-forælder komme og fortælle børnene om jagt, eller den krybdyrinteresserede familie kan fremvise store fascinerede fugleedderkopper og kakerlakker. Vi ser stor værdi i at bygge bro imellem hjem og institution på denne måde.

Forældrene i skovbørnehaven er gode til at give en hjælpende hånd med, til fx arbejdslørdag, sommerfesten og julefesten. Det viser børnene at forældrene også er en del af det store fællesskab, der er mellem børnehaven og familierne.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Skovbørnehaven har vi 10 personalemøder årligt, samt 2 pædagogiske dage. På personalemøderne har vi ofte et fagligt input, som vendes/diskuteres. Det kan fx være en fagrelevant artikel, en podcast eller måske genlæsning af en af vores politikker eller et læreplanstema.
Ifm. forberedelsen til møderne har personalet ofte forholdt sig til det faglige input, og udfyldt et refleksionsskema eller lignede, som danner udgangspunkt for den fælles debat på selve mødet. Vi oplever, at det kontinuerlige faglige fokus holder os skarpe og skaber en læringskultur, hvor vi hele tiden dygtiggør og udvikler os.

På de pædagogiske dage går vi mere i dybden med et emne. Det har fx været børns leg, forældresamarbejde osv., men også emner som bushcraft, craftpsykologi, naturdannelse og naturpædagogik har/vil indgå i vores fælles naturpædagogiske basis.

I det daglige arbejde har de to teams omkring børnene forberedelse hver anden uge i ca. 3,5 time. Her arbejdes der ud fra det pædagogiske redskab ALLE MED, som sikrer at alle børn bliver drøftet og gennemgået udviklingsmæssigt.

Det er også på teammøderne hverdagen planlægges ud fra emner, som fastsættes af personalet for 1 år ad gangen i et årshjul. Teamet inddrager læreplanen i planlægningen, da vi ønsker at vores læreplan skal ”leve” i praksis, og derfor trækkes der tråde imellem det valgte emne, relevante læreplanstemaer og udviklingsmålene fra ALLE MED. Dette skaber en god sammenhæng for os.

I skovbørnehaven laver vi ofte masser af små justeringer af praksis, både i forhold til børnegruppen generelt, børn med særlige behov eller i forhold til strukturering af hverdages rutiner.
Vi mærker efter, hvad der er behov for, og sætter derefter ind med tiltag. Vi gentager det, der har fungeret godt, eller bruger det som udgangspunkt næste gang.

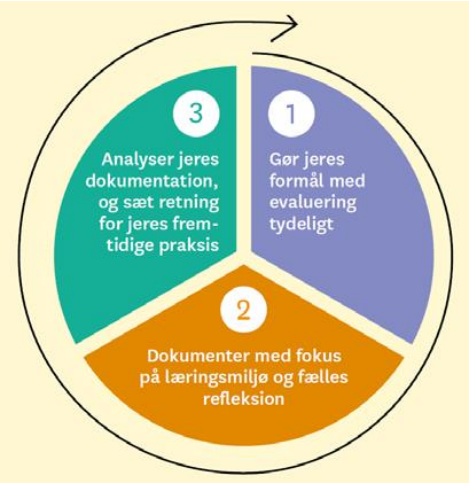

Da vores hverdag primært foregår ude, er vi underlagt omskiftelige vilkår i forhold til årstid, vejr og vind, hvilket betyder, at vi er nødt til at være omstillingsparate og kunne tilpasse dagen efter forholdene.

Hidtil har vi primært evalueret og justeret mundtligt, hvilket falder os let at gøre i hverdagen, da vi er et lille hus. Men efter større arrangementer og forløb har vi tradition for at lave skriftlige evalueringer.

I forbindelse med etableringen af en evalueringskultur i skovbørnehaven, har vi valgt at arbejde ud fra denne cirkulære model.
For at gøre modellen let at arbejde med i hverdagen, har vi med modellen som inspiration, udarbejdet det nedenstående evalueringsskema:

Formål med evaluering:	
Dette er i sammenhæng med den styrkede pædagogiske læreplan ift:	
Udvalgte fokus-situationer/aktiviteter og periode: Hvem? Hvornår? Hvor?	
Dokumentation i form af: (ex. Fotos, optagelser, observationer)	• • •
Børneperspektivet inddrages via: (Ex. tegninger, interviews, tegn via leg, snakke osv)	• •
Analyse: 1. Viser dokumentationen, at vi skal gøre noget anderledes? 2. Hvordan skal vi justere? 3. Hvem har ansvaret for at evt. ændringer sker?	

Skemaet er en god måde, hvorpå man kan betragte vores praksis udefra, og blive klogere på små/store ting, der undrer os. Det kan eksempelvis være:

- Hvordan får vi morgensamlingen til at rumme deltagelsesmuligheder for alle?
- Hvordan støtter vi et barn i at blive mere integreret i børnefællesskabet?
- Hvordan får vi skabt et fælles fokus hos børnene?
- Hvordan får vi flere forskelligartede lege i gang på legepladsen?

Imellem personalemøderne indsamles dokumentation, som så er klar til at blive analyseret på næstkommende personalemøde.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi betragter vores læreplan som et fundament, hvorfra vi kan forfine og tilpasse vores evaluerende praksis fremadrettet.

Vi har brugt en del tid i 2023 på at revidere vores læreplanstemaer sammen i personalegruppen. Dette prioriterer vi fordi personalet skal føle ejerskab over *vores* læreplan, og fordi det netop er igennem de fælles snakke og refleksioner at vi finder *vores* fælles holdninger og pædagogiske ståsted.

Som vi har gjort indtil videre, vil vi bruge læreplanen aktivt i månedsplanlægningen. Med etablering af vores samskabende organisation, vil vi fortsætte med at prioritere, at bestyrelsen er aktiv i udformningen/tilblivelsen af læreplanen.

Vi påtænker at tage fat i læreplanen løbende, og mærke efter, om den stadig ”lever” eller om noget har ændret sig, som medfører er revidering. I 2026 vil vi evaluere på læreplanen som hele, og tilpasse den til gældende vilkår og virkelighed.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

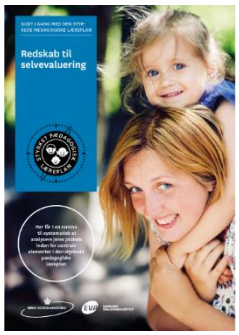

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Børne- og Socialministeriet

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC